

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(20-21 жовтня 2023 р.)**

2 том

ОДЕСА 2023

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 20-21 жовтня 2023 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2023. — 162 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 30.11. 2023 р.

Редакційна колегія:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

Технічний редактор Г.О. Реброва

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2023

Микола Федорець,
кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедри музичного мистецтва і хореографії (Україна, м. Одеса)
ORCID ID 0000-0001-6243-4208

Сян Хаоран,
здобувач другого (магістерського) рівню
(КНР, м. Чанпін, провінція Хенань)
ORCID ID 0009-0003-1533-2059,
Науковий керівник Федорець М.О., канд. пед. наук
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ УЧНІВ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах сьогодення, проблеми мистецького навчання, набуття культурної компетентності та художньо-естетичної культури молодого покоління України та Китаю стають все більш актуальними. У даний час, викладачів навчальних закладів, батьків учнів та широку педагогічну громадськість обох країн особливо хвилюють питання формування естетичного смаку сучасних дітей і підлітків, у тому числі учнів мистецьких шкіл, розглядаючи цей аспект як важливу складову набуття ними достатньої художньо-естетичної культури та всебічного розвитку. За результатами педагогічних спостережень та бесід в закладах початкової мистецької освіти обох країн, викладачі мистецьких дисциплін відзначають загальне зниження інтересу українських та китайських учнів до мистецтва, у тому числі, до навчання музиці. Педагоги вказують на низький рівень естетичного, а також музичного смаків навіть у випускників дитячих мистецьких шкіл, на масове прагнення до віяння сучасної музичної естради, на втрату традицій домашнього музикування тощо.

У даній статті розглянута проблема дослідження естетичного смаку в науковому дискурсі, а також деякі питання формування естетичного смаку учнів мистецьких шкіл в умовах інформатизації та європейської інтеграції суспільства. Метою статті є вивчення даної теми на основі наукової та науково-методичної літератури, узагальнення педагогічних спостережень, бесід з викладачами мистецьких шкіл, учнями цих шкіл та їх батьками.

Ключові слова: *естетичний смак, музичний смак, учні мистецьких шкіл, інформатизація, євроінтеграція, суспільство, викладачі, мистецькі школи, культурна компетентність, художньо-естетична культура.*

Вивчення наукової та науково-методичної літератури стосовно набуття художньо-естетичної культури та художньо-естетичного виховання (І. Барановська, М. Верб, Го Цзюнь, Д. Джола, І. Зязюн, М. Каган, Г. Лабковська, О. Лармін, Лі Жуйцін, Лінь Янь, О. Лобова, Н. Мамчур, Г. Ніколаї, Г. Падалка, О. Реброва, О. Ростовський, Пань Сінюй, Л. Сморгж, Сюй Сінчжоу, О. Семашко, В. Скатерників, У. Суна, Л. Хлебнікова,

Г. Шевченко, Л. Школяр, А. Щербо та ін.), а також педагогічні спостереження в навчальних закладах України та Китаю, свідчать, що в умовах інформатизації та євроінтеграції суспільства, вирішення питання організації початкової мистецької освіти, підготовки майбутніх викладачів для роботи в системі мистецьких шкіл, модернізації змісту та технологій мистецького навчання дітей і підлітків в системі мистецької освіти обох країн помітно ускладнилися. Одночасно, варто зазначити, що актуальність в нових умовах дістають завдання якісного музичного навчання. У тому числі: розвиток музично-творчих здібностей учнів, набуття ними умінь сприймати, виконувати, інтерпретувати, створювати музику, зокрема інструментальні твори, а також формування гарного естетичного смаку, залучення учнів до мистецько-просвітницької роботи з однолітками в закладах ЗСО та у своїх родин, як до корисного виду соціокультурної діяльності тощо.

Особливо складною, специфічною та багатогранною роботою стало вирішення проблеми формування естетичного смаку, зокрема, художнього, музичного смаків дітей нового покоління, у тому числі, учнів мистецьких шкіл, тому, що завдяки інформатизації, повсюдного поширення соціальних мереж та інтернету, цілодобово лунає музика, в тому числі, твори комерційного призначення низької якості, розраховані на малоосвічених, невимогливих споживачів. Отже, суперечність між актуальною потребою формувати в учнів гарний естетичний смак і масовим споживанням ними музики низької якості, зумовило актуальність даного статті.

Аналіз доводить, що соціально-педагогічна природа естетичного смаку є складною та обумовленою багатьма властивостями. Педагогічний словник (ред. М. Ярмаченко) визначає, що естетичний смак є складовою індивідуальної структури особистості, однією з форм ставлення людини до навколишньої реальності, яка «...відображає уподобання людини і має яскраве емоційне забарвлення. Виявляється у вибірковому ставленні до об'єктів у формі безпосередніх, емоційних реакцій, оцінних суджень» (Ярмаченко, 2001). Основа естетичного смаку обумовлено здатністю особистості «емоційно реагувати на явища природи, суспільного життя та оцінювати їх». Цей смак «формується в індивідуальному досвіді людини» (Там само). З формуванням естетичного смаку пов'язане набуттям людиною естетичних ідеалів, переконань, ціннісних ставлень тощо. На розвиток смаку «впливають умови життя, професійна орієнтація, культурний рівень людини» (Мамчур, 2010).

У науковому дискурсі, у тому числі в роботах з естетики, розрізняються різні види смаків, зокрема смак художній та смак естетичний. Поняття художнього смаку пов'язують передусім з умінням аналізувати мистецтво. Цей смак набувається лише «через спілкування із світом мистецтва і значною мірою визначається художньою освітою, тобто знанням історії мистецтва, знайомством з літературно-художньою критикою» тощо. (Характеристика естетичного смаку, 2010). Сьогодні зміст мистецького твору, «сама система суспільних цінностей, подана у художній формі, як і естетичний, художній смак стає предметом дискусій» (Там само). Отже, багато людей зацікавлені у том,

щоб суспільство визнавало ті цінності, які вони враховують важливими, значущими, – цінності, що визначаються їх духовною культурою, художніми орієнтирами та мистецькими потребами. На відміну від художнього смаку, естетичний смак – це явище зумовлене «усім комплексом суспільних обставин, цілей і цінностей. Він не обмежується аналізом специфіки світосприймання конкретної особи» (Там само). Але відомо, що як смак естетичний, так і смак художній нерідко висловлюються почуттями симпатій та антипатій, притаманними певним соціальним або національним спільнотам. Відомо, що не існує єдиних смаків для усіх часів та для людей різних народності та соціальних груп.

Прояви естетичного смаку пов'язані зі здатністю людини до емоційної реакції стосовно оцінювання явищ навколишнього середовища, різних аспектів суспільного життя, що є складовою індивідуального досвіду особистості. Тому процес набуття людиною естетичного смаку є проявом її власних цінностей, ідеалів, переконань, прагнень.

Аналіз сучасних наукових робіт (філософських, соціологічних, культурологічних, мистецтвознавчих, психолого-педагогічних, методико-технологічних, мистецько-педагогічних тощо) та педагогічні спостереження дають підставу наголосити про серйозне відставання традиційної системи початкової мистецької освіти та художньо-естетичного виховання учнів від викликів часу. Також варто визначити необхідність модернізації цієї системи в контексті подальшого поглиблення інформатизації суспільства та трансформації світового соціокультурного середовища, що наряду з багатьма позитивними змінами, обумовило, нажаль, «стихійне, нерациональне споживання масової культури, з урахуванням інформаційного, морально-етичного та мистецького впливу мас-медіа, у тому числі інтернет-мережі» (Го Цзюнь, 2021).

У даному контексті, природно виникає проблема удосконалення професійної музично-педагогічної підготовки майбутніх викладачів мистецьких шкіл, тому, що саме вони у першу чергу покликані здійснити суттєві зміни в організації, змісті та методико-технологічному забезпеченні викладання традиційних музичних навчальних дисциплін та удосконалити процес формування в учнів гарного музичного смаку.

Аналіз української та китайської наукової літератури (Н. Батюк, Ван Лей, Чжоу Мін, Ї Чжан, М. Федорець та ін), думки досвідчених педагогів доводять, «що одним з ефективних шляхів естетичного виховання є музичне мистецтво» (Чжоу Мін, 2019). У даному контексті, вирішення проблеми формування естетичного смаку учнів мистецьких шкіл напряму пов'язано з набуття такого смаку у майбутніх викладачів інструментальної, вокальної та теоретичної підготовки, що готуються працювати в даних закладах. Набуття та удосконалення естетичного смаку у викладачів закладів початкової мистецької освіти набуває велике практичне значення не тільки для модернізації цієї освіти, але й для вирішення цілей сучасної мистецько-педагогічної освіти.

У практиці роботи деяких мистецько-педагогічних закладах вищої освіти КНР склалася традиція проведення спеціальних семінарів, пов'язаних з удосконаленням естетичного смаку майбутніх учителів та викладачів музичного мистецтва на основі їх вокальної підготовки (Чжоу Мінь, 2019). На наш погляд, така ініціатива є корисною для усіх закладів даного профілю, тому, що на даний час, формування естетичного (художнього, музичного тощо) смаку майбутніх викладачів у період фахової підготовки недостатньо забезпечено спеціальними педагогічними умовами.

Традиційно, вирішення проблеми формування естетичного смаку дітей та підлітків більш асоціюється з системами загальної середньої освіти та додаткової мистецької освіти. Музичні школи, школи мистецтв, студії та класи естетичного виховання надають учням свободу творчої діяльності, розширюють коло спілкування, забезпечують індивідуальний підхід у темпах та способах розвитку здібностей, а також допомагають у соціально-культурному самовизначенні та задоволенні освітніх потреб, формуванні ціннісних орієнтацій та духовних пріоритетів. Відомо, що отримані в дитинстві музичні враження сприяють розвитку умінь оцінювати, розуміти та насолоджуватися творами мистецтва протягом всього життя.

Висновки:

1. В роботах українських та китайських науковців, а також у більшості відповідних державних нормативних документах стосовно освіти підкреслена актуальність та необхідність естетичного виховання дітей та підлітків, важливою складовою чого є формування естетичного смаку. Але практикуючі викладачі мистецьких шкіл вказують на нестачу продуктивних методик та технологій вирішення цього питання в умовах інформатизації та євроінтеграції суспільства.

2. Незважаючи на інтерес учених до питань, пов'язаних з формуванням естетичного смаку в системі початкової мистецької освіти, в даний час, у мистецької педагогіці не визначено повною мірою методологічні підходи до цього, недостатньо розроблені педагогічні умови, методи та технології, які мають сприяти ефективному вирішенню даної проблеми.

3. В сучасному науковому дискурсі також бракує досліджень стосовно набуття художньо-естетичної культури та формування естетичного смаку належного рівня у майбутніх викладачів мистецьких шкіл.

Література

1. Лі Жуйцін. (2019). Методика розвитку музично-естетичного смаку підлітків у процесі співацького навчання. Дис. ...канд. пед. наук. Київ. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/32029>
2. Маленицька, О. (1995). Формування естетичного смаку старшокласників засобами народних звичаїв та обрядів. Дис. ... канд. пед. наук. Київ.
3. Мамчур, Н. (2010). Естетичний смак як складова естетичної культури майбутнього педагога. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи.*

Вип. 32., сс. 22-27. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_prob1_silsk_shkolu/32/visnuk_3.pdf

4. Педагогічний словник. (2001). За ред. М. Д. Ярмаченка. Пед. думка. Київ.

5. Характеристика естетичного смаку. (2010).

URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10752/>

6. Чжоу Мінъ. (2019). Естетичний смак як складова естетичного виховання вітчизняних та китайських учителів музичного мистецтва. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 9. Т. 1., сс. 134-137. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/9/part_1/31.pdf

Анна Тернова,

здобувачка другого (магістерського) рівню

ORCID ID 0009-0008-2835-7104.

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Науковий керівник

Федорець М. О., кандидат педагогічних наук

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Актуальність дослідження обумовлена змінами, що відбуваються в системі загальної середньої освіти, а також необхідністю концептуального теоретичного обґрунтування та практичної реалізації гуманістичної парадигми навчання та виховання, що передбачає звернення до сутності виховання сучасної людини, розвитку її творчих здібностей, духовного піднесення, формування вільної, гуманістично-орієнтованої особистості.

У контексті змін, що здійснюються в системі освіти, суттєвого удосконалення потребує загальна музична освіта та музично-естетичне виховання молодших школярів, оскільки музика є універсальним засобом духовного, інтелектуального та емоційного становлення дитини.

Сприйняття музики, елементарне музикування, спів, танець благотворно впливають на психічні та розумові процеси людини, збагачують внутрішній світ, сприяють всебічному розвитку, спонукають до самопізнання і самовираження, формують фантазію та здатність до творчості, експериментування, імпровізації. Модель поведінки та дії дитини в музично-ігровій діяльності є її орієнтовною установкою, основою для поведінки у житті. Сформовані в процесі творчого музикування морально-етичні норми стають невід'ємною частиною світогляду особистості, її культурно-моральними цінностями.

Разом з тим, домінуючий нині у музичному навчанні дитиноцентристський підхід, орієнтація на отримання музичних знань та умінь, увага до сприйняття музики, розуміння музичної мови сприяють розвитку

ЗМІСТ

Федорець, М., Сян Хаоран	ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ УЧНІВ МИСТЕЦЬКИХ ШКІЛ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	3
Тернова, А.	РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ	7
Bersh, A.	MUSICAL VARIETY AS AN ARTISTIC PHENOMENON OF MODERN MASS CULTURE	10
Будаєва, А., Іригіна, С.	ФЕНОМЕН РИТМУ ЯК ПРИНЦИП ОРГАНІЗАЦІЇ СВІТУ ТА ЕСТЕТИЧНА КАТЕГОРІЯ	13
Касьяненко, Л.	ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ	17
Lushtei, E.	JAZZ - MODERN DANCE AS A DIRECTION OF MODERN DANCE	19
Лонська, А.	ARTISTIC DEVELOPMENT OF FUTURE SPECIALISTS USING UKRAINIAN CHORAL ART	21
Новосадова, А.	КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ЖАНРОВО-СТИЛЬОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ТА ХОРЕОГРАФІЇ	24
Martyniuk, O.	PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE FORMATION OF AUDIO-INTONATION CULTURE OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF MUSICAL ART IN THE PROCESS OF PIANO TRAINING	26
Торшина, К., Линенко, А.	ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ НАДІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В КЛАСІ ФОРТЕПІАНО	28
Холоденко, Я.	СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ФЕНОМЕНУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	31
Liulka, A.	IMPLEMENTATION METHODS OF DRAMATURGY PRINCIPLES IN CONTEMPORARY DANCE PRODUCTION: PEDAGOGICAL ASPECT	35
Шкрібтій, Д.	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВТІЛЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ОБРАЗУ ЗАСОБАМИ СУЧАСНОГО ТАНЦЮ	39
Сакура, О.	ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ (НА ПРИКЛАДІ ОПАНУВАННЯ АРІЇ «JE DORS SUR LES ROSES» З МЮЗИКЛУ «MOZART L'OPÉRA ROCK»)	41
Удич, М.	АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ	45
Яцюра, С.	ПОНЯТТЯ МУЗИЧНОГО АФЕКТУ: ЕТИМОЛОГІЯ ТА РОЗУМІННЯ	47
Ян Пенфей	ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ У МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ НАВИЧОК ВОКАЛЬНОЇ ОРФОЕПІЇ У ВИКОНАННІ КАМЕРНИХ ТВОРІВ НІМЕЦЬКИХ РОМАНТИКІВ	48